

1. Безкоровайна М. А. Клематиси. Київ : Урожай, 1989. 144 с.
2. Гончар Н. О., Музика Г. І., Коджебаш А. П., Гончарова А. В. Реінтродукція *Clematis integrifolia* L. в культурфїтоценози Національного дендрологічного парку "Софїївка" НАН України. *Рослини та урбанїзація* : матеріали Х Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро, 2021. С. 115-117.
3. Музика Г. І., Порохнява О. Л., Гончар Н. О. Автохтонні та інтродуковані рослини роду *Clematis* L. в оптимізації структури експозиційних ділянок Національного дендрологічного парку "Софїївка" НАН України. *Етноботанічні традиції в агрономії, фармації та садовому дизайні* : матеріали IV Міжнарод. наук. конф., присвяченої 30-й річниці Незалежності України. Умань, 2021. С. 153-158.

НЕФОРМАЛЬНА ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНА ОСВІТА НА ТЕРИТОРІЯХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ОБ'ЄКТІВ

Наливайко А.Є.

Мезинський національний природний парк

Еколого-валеологічне виховання молоді – актуальна і надважлива справа, адже це складова загальної освіти й дуже вагомий чинник розвитку гуманістичного суспільства. Освіта повинна бути спрямована на формування екологічної культури і виховання екологічних компетентностей учнів.

Формуванням у людей екологічного світогляду, створенням умов для спілкування людини з природою займаються фахівці відділу еколого-освітньої роботи та рекреації Мезинського національного природного парку. Створений він на Чернігівщині, в басейні р. Десна згідно Указу Президента України В.Ющенка №122 від 10 лютого 2006 р.. Загальна площа становить 31035,2 га.

Мезинський НПП, як осередок екологічної культури та виховання Подесення, у здійсненні еколого-освітньої діяльності згідно Положення про освітньо-виховну роботу установ ПЗФ (№ 399 від 26.10.2015 р.) найбільшої уваги надає роботі з учнівською молоддю. При цьому враховується програма шкільного курсу природничих дисциплін, вікові особливості психології школярів, методологічні основи освітнього процесу. Також використовується матеріально-технічна база та інтелектуальний потенціал парку.

В межах території Мезинського НПП еколого-освітньою роботою охоплено 7 закладів загальної середньої освіти Коропської та Понорницької ОТГ Новгород-Сіверського району.

Загальновизнано, що екологічна діяльність дітей займає одне із вагомих місць серед засобів виховання особистості. Вже в 7-8 років діти мають усвідомити, що життя людини, її матеріальне й моральне благополуччя залежать від стану навколишнього середовища. Тому, проводячи еколого-освітні заняття екоосвітняни парку намагаються впливати на певні риси дитини такі, як: стурбованість станом навколишнього середовища, почуття відповідальності, моральне ставлення до природи, що формує екологічну свідомість. Величезного значення при цьому набувають контакти із природою.

Мета, яка ставиться в еколого-валеологічному вихованні фахівцями НПП, – це засвоєння дітьми знань про довкілля і місце в ньому людини, формування свідомого ставлення до природного і соціокультурного середовища, практичного впровадження набутих компетенцій. Дана мета досягається виконанням наступних завдань: виховання екологічного світогляду (тематичні заняття природничого, пізнавального спрямування, квести, прогулянки, екологічні брей-ринги, спостереження); виховання здорового способу життя (спортивні змагання, рухливі ігри); солідарна робота з родиною (екскурсії, відкриті відеопокази, бесіди). Використовується також нетрадиційна здоров'язбережувальна технологія, а саме арт-, арома-, кольоро-, аеротерапії.

У 2023 р. в Мезинському НПП з учнями місцевих шкіл вже проведено ряд заходів еколого-валеологічного спрямування: «Що для мене означає ліс», вікторина «Знавці природи», «Дивовижний світ бактерій», «Я досліджую світ земноводних», інтерактивні польові заняття з вивчення лікарських рослин «Я юний ботанік», інтерактивне заняття «Детективне агенство «Натураліст» та справа про загублені рослини», екологічна студія «Екологізація середовища шляхом створення виробів для фітотерапії», дегустація фіточаїв «Аптека в склянці», екологічна гра «Казино», «Інвазійні рослини нашої місцевості» й інші.

Особлива роль відводиться дидактичним іграм, у ході яких діти закріплюють свої знання лікарських рослин, отруйних та їстівних грибів, ягід, знання про рослинний та тваринний світ, про явища природи та безпеку життєдіяльності людини.

В екологічному вихованні значну роль відіграють екологічні акції, тому вибираємо актуальні теми: птахи страждають взимку від голоду (акція «Піклуємося про птахів взимку», в рамках якої фахівці еколого-освітньої роботи парку провели майстер-клас «Смаколики для птахів» та разом з дітьми розвісили годівнички. Це дає дітям можливість ближче поспостерігати за пташками, виховує турботу про них. У грудні-січні традиційно проводиться районний конкурс «Новорічний букет замість ялинки» в рамках Всеукраїнської акції «Не рубай ялинку». Цього року до участі надійшло 55 робіт. Бачимо стурбованість і

зацікавленість дітей з даного питання. З метою привернення уваги до збереження весняних ефемероїдів у період квітень-травень в рамках Всеукраїнської акції «Первоцвіт» Мезинським НПП проведено конкурс малюнків «Тендітна посмішка весни». Подано 110 робіт від 99 учасників.

Подобається дітям мандрувати екологічними стежками Мезинського парку (станом на 01.09.2023 кількість учнів освітніх закладів, які відвідали парк – 1317 осіб). Найбільш відвідувалася екостежка «Дивосвіт природи краю, де ходили мамонти». Тут діти спостерігали за різноманітною рослинністю, мали змогу обстежити, розглянути, відчутти на дотик, запах, помилуватися красою об'єктів природи, поміркувати на цікаві теми. Вдихнути на повні груди чистого насиченого киснем повітря. І просто випустити на волю свою зайву, нерозтрачену енергію, побігати, погратися, відчутти позитивний заряд від спілкування з природою.

Важливість подібних заходів важко переоцінити, адже правильне еколого-валеологічне виховання – це запорука не лише здорової нації, а й існування людства взагалі.

Інтерактивне заняття «Лікарські рослини нашого краю»

Заняття з вивчення інвазійних видів та їх можливої шкоди здоров'ю людини

НАКОПИЧЕННЯ НІТРАТІВ У РОСЛИННІЙ ПРОДУКЦІЇ ТА ПЕСПЕКТИВИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ПРИ ЇЇ ВЖИВАННІ

Новохацька В.Р., студентка IV курсу

Кустовська А.В., кандидат біологічних наук

Український державний університет імені Михайла Драгоманова